

MARIANNA
ORAVCOVÁ

ROZPRÁVKY

O ŠIKOVNÝCH
DIEVČATÁCH,
ODVÁŽNÝCH
ŽENÁCH
A MÚDRÝCH
STARENÁCH

ILUSTROVALA
EMÍLIA HOLEČKOVÁ

O ŠIKOVNÝCH ODVAŽNÝCH A MŮDRÝCH
DIEVČATÁCH, ŽENÁCH STARENÁCH

ILUSTROVALA EMÍLIA HOLEČKOVÁ

Text © Marianna Oravcová 2026

Illustrations & design © Emília Holečková (Jesenská) 2026

Slovak edition © Vydavateľstvo SLOVART, spol. s r. o.,
Bratislava 2026

Všetky práva vyhradené. Žiadna časť tejto knihy sa nesmie reprodukovať ani šíriť v nijakej forme ani nijakými prostriedkami, či už elektronickými, alebo mechanickými, vo forme fotokópií či nahrávok, respektíve prostredníctvom súčasného, alebo budúceho informačného systému a podobne bez predchádzajúceho písomného súhlasu vydavateľa.

ISBN 978-80-556-7348-6

Dnes už rozprávkarov, ktorí rozprávali tieto príbehy, nikto nestretne. Žili kedysi veľmi dávno, tak dávno, že sa na nich už nik ani nepamätá. Kým chodili po svete, mali svoju vlastnú reč. Znela síce ako reč ostatných, aj slová boli rovnaké, veď preto im ľudia tak dobre rozumeli, ibaže nimi opisovali príbehy, ktoré ľudia dovtedy nepočuli, a preto ich tak radi počúvali. A bolo to pre nich niečo sviatočné a neobyčajné.

Rozprávači nerozprávali len príbehy o kráľoch, vládcoch, náčelníkoch a bojovníkoch či o vílach, duchoch a iných nadprirodzených bytostiach, o zvieratách, ktoré žili naokolo, o slnku, mesiaci a hviezdach, ale bolo medzi nimi aj veľmi veľa príbehov o dievčatách, ženách a starenách.

Obvykle sa za hrdinu v živote i v rozprávke považuje muž, a to vďaka jeho sile, bohatstvu, moci, odvahe čeliť nebezpečenstvu aj so zbraňou v ruke. Aj v tejto knižke sa stretnete s podobnými hrdinskými činmi, hoci hlavnými hrdinami v rozprávkach nebudú muži – aj žena dokáže zabiť draka, aby ochránila svoje deti, aj malé dievča zachráni život svojej sestry, obetavá žena mužovi. Okrem toho všade na svete sa ženy, aj keď nie sú také silné ako muži, musia vedieť postarať o rodinu, o jedlo a vodu, oheň a teplo, ošatenie. Dokážu pracovať na poli, zbierať plody v lese, ale ženy sa najmä starajú o deti, domácnosť, a tým napokon aj o mužov. Z rozprávok sa dozvieme nielen, že sú starostlivé, pracovité, odvážne a statočné, dievčatá bývajú šikovné, bystré, vtipné, krásne, poslušné, ale aj namyslené či pyšné; ženy zasa láskavé, milujúce a obetavé matky, ale aj rozmarné, hlúpe, lenivé, ba aj hádave, a stareny často osamelé a chudobné, ale zato múdre a skúsené, a tak sa dokážu o seba postarať. A všetky hrdinky rozprávok zažívajú aj mnohé dobrodružstvá a prekonávajú rozličné prekážky.

Rozprávanie rozprávok malo svoje pravidlá. Nesmelo sa rozprávať, keď slnko stálo na nebi, ale až keď bola denná práca hotová, slnko zašlo a ľudia si mohli oddýchnúť. Veľkí i malí sa stretli pri ohni uprostred dediny, v pralese alebo na brehu rieky či morského zálivu...

Rozprávači rozprávali príbehy vždy rovnako a vždy nachádzali nadšných a vďačných poslucháčov. Medzi nimi sa našli takí, čo si rozprávky zapamätali a neskôr ich sami rozprávali ostatným.

Vďaka tomu sa na príbehy nezabudlo, pretrvali celé stáročia, tak dlho, že sa dostali až k nám. Rozprávky sa začínali vždy rovnako... Bolo to kedysi dávno, veľmi dávno, tak dávno, že...

8-11
◇◇◇◇

MVILA A MVILA NEVLASTNÉ SESTRY

12-13
◇◇◇◇

ŠIKOVNÁ NEVESTA ALEBO AJ IHLA VIE POMÔČŤ

14-15
◇◇◇◇

O DIEVČINE A JEJ NÁPADNÍKoch

16-21
◇◇◇◇

O KRÁSNEJ MEKŮKŮI

22-25
◇◇◇◇

DIEVČA Z ČAROVNÉHO STROMU IRANGARI

26-29
◇◇◇◇

DUKULIHO PYTAČKY

30-31
◇◇◇◇

NEVĎAČNÝ SÉTÉTELANÉ A DIEVČA Z PŠTROSIEHO VAJCA

32-36
◇◇◇◇◇

MACOCHA A NETVOR

37-43
◇◇◇◇◇

MAII A KOFI

44-46
◇◇◇◇◇

O MÚDREJ INDICKEJ NEVESTE

47-49
◇◇◇◇◇

O DVOCH ŽENÁCH JEDNÉHO MUŽA

50-53
◇◇◇◇◇

O ZVEDAVEJ ŽENE A MUŽOVI, ČO ROZUMEL ZVIERACEJ REČI

54-55
◇◇◇◇◇

O EURÓPANKE

MVILA A MVILA

NEVLASTNÉ SESTRY

Bolo raz dievčatko, volalo sa Mvila. To dievčatko bolo sirota, umrela mu matka. Otec sa znova oženil a jeho druhá žena mala tiež dievčatko, a aj to sa volalo Mvila. Dievčatká sa mali veľmi rady, ale macocha dievčatko sirotu ukrutne nenávidela. Dívla sa na ňu ako jastrab na sliepku. Keď žena navarila jedlo, svojej dcére ho naložila do krásnej misky a ešte jej jedlo poliala aj maslom, ale chúďaťu sirote len ak suchú kašu kydla na nejaký črep.

Kým ešte žila jej matka, Mvila sa vždy dobre najedla. Niekedy si mohla aj trošku zamaškrtiť. Vtedy jej mama len s úsmevom povedala: „Nechceš mi povedať, že to všetko zjedla misa sama?“

U macochy však bolo všetko inak. Ale, ako sa vraví, sirota sa najviac učí od dieťaťa, ktoré ešte matku má. Tak to bolo aj tu. Našťastie macochina dcéra Mvila mala dobré srdce. Videla, že nevlastná sestra dostáva horšie jedlo, i to len na rozbitej miske. Uľútilo sa jej sestričky a vysypala jej jedlo z črepu.

„Poď,“ vravievala jej, „najeme sa obidve z mojej peknej misky!“

Keď ich takto macocha videla, veľmi ju to hnevalo.

„Musím sa siroty zbaviť,“ vravela si.

Jedného dňa sa otec vybral s dobytkom a obe Mvily zostali s matkou samy doma.

„Musím vás ostrihať a okúpať,“ povedala macocha deťom a poslala vlastnú dcérku po vodu.

„Choď, Mvila, po vodu, ja zatiaľ druhú Mvilu ostrihám!“

Dievčatko nechcelo opustiť sestríčku a povedalo:

„Pôjdem, ale nech ide Mvila so mnou!“

„Urob, čo som ti povedala,“ skríka matka.

Dcérka odvrkla:

„Ak chceš, aby som doniesla vodu, nech ide aj sestra so mnou!“

To už matku nazlostilo.

„Už sa mi neopováž ani slovom odvrávať a ber sa po vodu!“ nakričala na dcérku a vystrčila ju z dverí.

Dievča plačúc odišlo a macocha povedala sirote:

„Sadni si tamto na kožušinu, ostrihám ťa.“

Sirotka, naučená poslúchať, si sadla, kde jej macocha kázala, ibaže pod kožušinou bola vykopaná jama. Mvila do nej spadla a macocha jamu chytro zahádzala pieskom a zaliala horúcou aj studenou vodou.

Keď sa dcéra vrátila s vodou, pýta sa matky:

„Kde je Mvila, mama?“

„Kde by bola, išla na pole,“ povedala matka.

Dievča netušilo nič dobré a rozbehlo sa na pole hľadať sestru. Na poli však nebolo nikoho. Teraz už naisto vedela, že ju matka oklamala. Vrátila sa domov a znovu sa pýta matky:

„Kde je Mvila? Na poli nie je.“

Matka ju zase oklamala:

„Asi šla k ujcovi.“

Dievča nepovedalo matke nič, vyšmyklo sa z domu a plačúc sa pobralo k sestrinmu ujcovi. Prišla tam, ale sestra tam nebola. Užialená sa vrátila domov. Matka práve varila. Naložila dcére do misky kaše, navrch ju dobre poliala maslom, ale dievčaťu sa od žiaľu za sestrou ani jesť nechcelo. Matka jej dohovárala:

„Veď jedz, takú dobrú kašu som ti navarila!“

„Nebudem jesť,“ vraví dcéra, „lebo mi nechceš povedať, kam sa podela Mvila!“

Darmo ju matka upokojovala, dievčatko sa jedla ani nedotklo a len plakalo za sestrou.

Keď matka odišla na pole, dievčatko chodilo po dvore, vošlo do sýpky a žalostne bedákal:

**MVILA, ACH MVILA!
MVILA, ACH MVILA!
TATKO SA UŽ VRACIA S DOBYTKOM,
S TVOJÍM I S MOJÍM.
MVILA, ACH MVILA,
KAM SI SA PODELA, SESTRA MOJA MILÁ?**

Keď sa jej nikto neozýval, zašla do druhej sýpky a spievala:

**MVILA, ACH MVILA!
MVILA, ACH MVILA!
TATKO SA UŽ VRACIA S DOBYTKOM,
S TVOJÍM I S MOJÍM.
MVILA, ACH MVILA,
KAM SI SA PODELA, SESTRA MOJA MILÁ?**

Zrazu sa sestra, zasypaná v jame, slabým hlasom ozvala:

**Ó, MVILA, MVILA!
ZLÁ JE TVOJA MAŤ, MVILA!
DO JAMY MA ZAHRABALA, MVILA!
HORÚCOU VODOU ZALIALA MA, MVILA!
HORÚCOU I STUDENOU, MVILA!
ABY SOM V JAME NESPRÁCHNIVELA!
TU SOM, MVILA, Ó MVILA!**

Sestra ju začula, pribehla za hlasom, rukami začala vyhadzo-
vať zem z jamy a vyhrabávať nešťastnú sestričku. Pritom plakala
a spievala:

**Ó, MVILA, MVILA!
TATKO UŽ PRICHÁDZA S DOBYTKOM,
S TVOJÍM I S MOJÍM.
Ó, MVILA, MVILA!**

A sirota, zakopaná v jame, jej odpovedala:

**Ó, MVILA, MVILA!
ZLÁ JE TVOJA MAŤ,
KEĎ MA TAKTO POCHOVALA!
ZALIALA MA HORÚCOU VODOU!
HORÚCOU I STUDENOU,
ABY SOM V JAME NESPRÁCHNIVELA!
TU SOM, MVILA, Ó MVILA!**

Dievčatko hrabalo bez oddychu ďalej, až sestru z jamy dostalo. Tá už bola napoly mŕtva. Chytró zohriala vodu, sestru poumývala, ponatierala maslom a nakrmila. Napokon jej ostrihala vlasy, zaviedla ju na povalu a tam ju ukryla.

Keď sa matka vrátila z poľa, dcéra na ňu hneď volala:

„Mama, chytró nameľ múku a uvar mi dobrú kašu, veľmi som vyhladla!“

Mať, natešená, že sa dcéra už nehnevá a nežiali, rýchlo mlela múku a o chvíľu priniesla dcére miskú kaše poliatej maslom. Dievčatko vzalo miskú a potajme zaneslo sestre.

„Zostaň tu, a až keď sa otec vráti, vyjdeš z úkrytu!“ vravelo sestre.

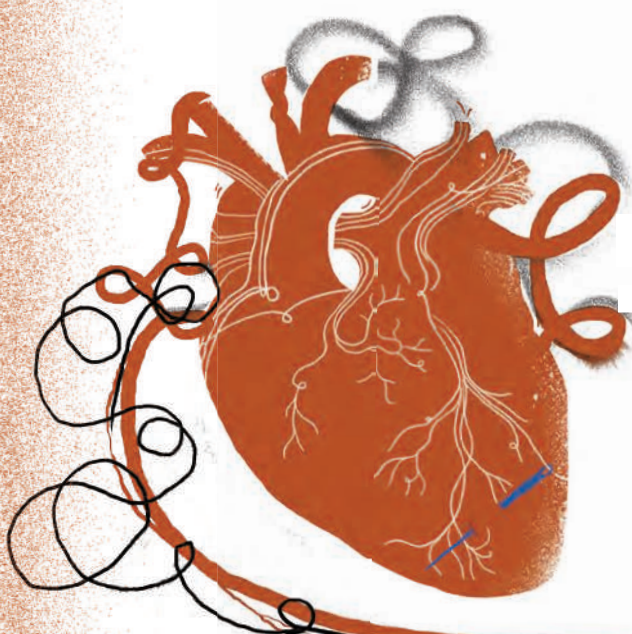
A tak aj bolo. Keď sa otec blížil k domu, obe sestry mu vybehli naproti. Ako ich macocha zazrela, až zmeravela od strachu. Dievčatá pribehli k otcovi a radostne sa s ním zvíkali. Macocha sa utiahla do domu, ľahla si na rohož, akoby bola chorá. Keď muž vošiel do domu, bojazlivo sa mu prihovorila:

„Videla som, že ideš akýsi nahnevaný, nuž som ťa radšej ani nešla privítať.“ A pobrala sa na pole za robotou.

Dievčatá zatiaľ otcovi porozprávali, ako sa macocha chcela siroty zbaviť a zakopala ju do zeme. Otec sa veľmi nahneval a ukrutnú ženu vyhnal z domu.

ŠIKOVNÁ NEVESTA ALEBO AJ IHLA VIĚ POMŮČ

Žil raz otec a mal veľmi peknú dcéru. Všetci mládenci sa okolo nej krútili, páčila sa im, lebo bola naozaj krásna. Raz sa vybrali dvaja mladíci, sokovia, za týmto dievčaťom a vravia:

„Prišli sme za tebou.“

Dievča sa spýtalo:

„A čo odo mňa chcete?“

Mládenci hovoria:

„Páčiš sa nám obom, zaľúbili sme sa do teba, preto sme prišli.“

Dievča vošlo do domu za otcom a vraví mu:

„Otec, prišli za mnou dvaja mládenci.“

Otec vyšiel von a aj on sa spýtal mladých mužov, po čo prišli. Povedali mu, že obaja majú dievča radi a prišli za ňou, lebo každý z nich by ju chcel za ženu.

Otec ich pekne vypočul a povedal im, aby prišli na druhý deň ráno, potom sa ukáže, ktorý z nich jeho dcéru dostane.

Ráno mládenci vstali a hneď na úsvite sa pobrali za otcom.

„Tak sme tu,“ vravia, „ako si nám včera nakázal!“

A otec na to:

„Zájdem na trh kúpiť kus látky, a keď ju donesiem, potom sa dozviete, čo ďalej.“

Mládenci čakali. Muž vzal peniaze a odišiel na trh. Kúpil kus látky a vrátil sa s ňou domov.

„Chlapci moji,“ vraví, „vy ste dvaja, a ja mám dcéru len jednu. Ktorému ju mám dať a ktorému odprieť? Pozrite na tento kus látky! Roztrhnem ho na dvojce, každý kus vystačí na jeden odev. Každý z vás dostane jeden kus, a ktorý prvý ušije pre seba šaty, ten nech je mužom mojej dcéry!“

Mládenci si vzali po kuse látky a pribrali sa šiť. Muž ich pozoroval, potom zavolať dcéru a dal jej priadzu, aby z nej mládencom pripravila nite na šitie.

Lenže dievča bolo šikovné, a čo nevedel ani otec, ani mládenci, vedela ona. Vedela, ktorého z mládenčov má rada. Otec vošiel do domu, že tam vyčká, kým mládenci šaty ušijú.

Dcéra začala niť odmotávať a tomu mládenkovi, ktorého mala rada, dávala krátke nite, a druhému dlhé. Nadišlo poludnie a ani jeden ešte nebol s prácou hotový. A dievča len odmotávalo. Popoludní mal mládenec, čo dostával krátke nite, svoj odev hotový. Druhý, čo šil s dlhými niťami, ešte prácu neskončil.

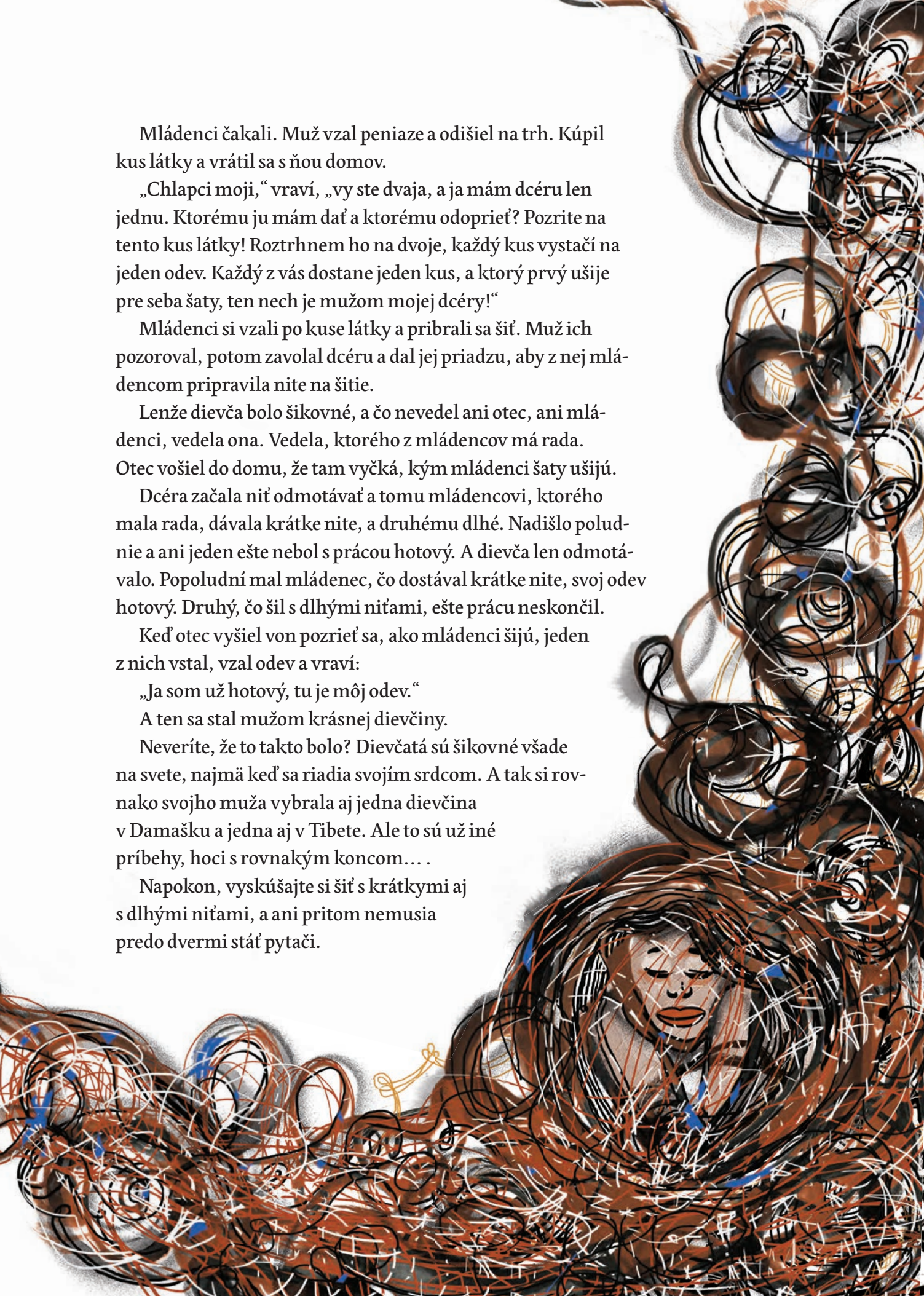
Keď otec vyšiel von pozrieť sa, ako mládenci šijú, jeden z nich vstal, vzal odev a vraví:

„Ja som už hotový, tu je môj odev.“

A ten sa stal mužom krásnej dievčiny.

Neveríte, že to takto bolo? Dievčatá sú šikovné všade na svete, najmä keď sa riadia svojím srdcom. A tak si rovnako svojho muža vybrala aj jedna dievčina v Damašku a jedna aj v Tibete. Ale to sú už iné príbehy, hoci s rovnakým koncom... .

Napokon, vyskúšajte si šiť s krátkymi aj s dlhými niťami, a ani pritom nemusia pred dvermi stáť pytači.

O DIEVČINE A JEJ NÁPADNÍKOV

Bolo raz jedno veľmi krásne dievča. Bola taká krásna, že sa o ňu usiloval nie jeden, nie dvaja, ale rovno štyria mládenci. Každý z nich sa vystatoval, že ju dostane. Súperili, zápasili, ale víťaza nebolo.

Jedného večera jeden z mládenčov pozbieral odvahu a zašiel za dievčaťom.

„Vieš čo, ja si ťa zoberiem, unesiem ťa a budeš moja,“ vraví jej rovno.

„Naozaj? No keď je tak, súhlasím. Zajtra skoro ráno zájdi na trh a kúp veľký železný hrniec. Skryjem sa doňho a ty ma odnesieš.“

„Keď len to, urobím, ako si želáš,“ potešil sa mládenec.

Na druhé ráno stál veľký železný hrniec pred dievčininým domom.

Medzitým dievča nelenilo a povedalo druhému nápadníkovi: „Ak si ma chceš vziať, tak sa zajtra ráno ukry do veľkého železného hrnca pred našim domom a ja ťa odnesiem.“

Natešený mládenec súhlasil. Ani on, ani ten prvý nevedeli, čo dievčina zamýšľa, a uverili svojmu šťastiu.

Keď svitlo ráno, druhý mládenec sa ukryl v hrnci a ten prvý potichu prišiel k domu, schytil hrniec a poďho preč. Hrnec bol ťažký, ťažší, ako keď ho niesol z trhu, tak si myslel, že v ňom nesie dievčinu, veď jej čiernu hlavu videl. A druhý mládenec ukrytý v hrnci si zasa myslel, že ho nesie dievčina, čo mu to sľúbila. Už boli kus za dedinou, keď sa zrazu na cestičke objavili ďalší dvaja nápadníci. Tí boli hneď hotoví do bitky.

Ba čo viac, keď zazreli v hrnci hlavu, aj oni si mysleli, že mládenec si v ňom odnáša dievčinu.

„Oh, oh, neubližujte mi,“ ozvalo sa zrazu z hrnca. Mládenci zastali, všetci traja počuli, že to nebol ženský, ale mužský hlas. A z hrnca vyliezol... štvrtý nápadník.

Mládenci sa na seba pozreli a všetkým štyrom bolo jasné, čo sa stalo. Sadli si na zem a smiali sa a smiali a spytovali:

„A čo teraz urobíme s tým prešibaným dievčaťom? Tá nás teda všetkých riadne dostala!“

„No, nenarobíme veru nič,“ povedali si a každý sa pobral svojou cestou. Lebo nenadarmo sa vraví, že ženu ani sultán v ľstivosti neprekoná.

Tak to bolo.

O KRÁSNEJ MEKÜKÜI

V istej veľkej dedine žil raz muž a volal sa Nsambe. Bol to tvrdý človek a nebol ani dobrý otec. Tvrdý človek robí aj zlé veci. Mal ženu, čo mu porodila už mnoho detí, ale každé dieťa, len čo sa narodilo, Nsambe hneď zahubil. Keď sa to zopakovalo päť či šesť ráz, žena si povedala:

„Ak sa mi ešte narodí dieťa, niekde sa s ním skryjem, aby mu Nsambe nemo-
hol ublížiť.“

A tak aj urobila. Keď nadišiel jej čas, pobrala sa do lesa pohľadať nejaký kútik, aby sa ukryla. Našla skalnú jaskyňu a v nej sa jej narodila dcéra. Mať ju nazvala Obelle, podľa rastliny zasvätenej slncu. Bolo to zvláštne meno, lebo v tej dedine sa všetky dievčatá volali podľa rastlín zasvätených mesiacu.

Jaskyňu pekne upravila na bývanie, dievčatku nachystala jedlo a vrátila sa domov k mužovi.

Keď sa jej Nsambe pýtal, kde ostalo dieťa, povedala mu, že sa narodilo mŕtve a že ho preto nechala v lese. Muž uveril a žena si pomyslela, že odteraz to už vždy urobí takto. V lese v jaskyni porodila aj druhú dcéru. Nazvala ju Mbui-Ekon, podľa rastliny zasvätenej mesiacu. Po čase prišla v lese na svet aj ďalšia dcéra a tú matka nazvala podľa červeného kvetu Ši-Ekon. A poslednej dcére, ktorá mala kožu krásnej svetlej farby, dala meno Meküküi, čo znamená Mesačný svit.

Nsambe už začal ženu upodozrievať, ale tá ho vždy akosi uchváľovala. Potajme nosievala štyrom dcéram do jaskyne jedlo, opatrovala ich a vychovávala.

V susednej dedine zatiaľ rástol chlapec, a keď dospel na mládenca, chodieval ako ostatní do lesa loviť lukom zver. Raz sa tak na love zatúlal až ku skalnej jaskyni a uvidel tam najmladšiu zo sestier Meküküi sedieť pred vchodom. Prekvapila ho jej krása a pomyslel si:

„Takú krásnu dievčinu som veru ešte nevidel. Spýtam sa jej, či by za mňa nešla.“

Len čo Meküküi zbadala mládenca, vyskočila a utekala za sestrami do jaskyne. Mládenec za ňou volal:

„Neboj sa, krásavica, ostaň, už dlho sa na teba dívam. Povedz mi, kto si?“

Meküküi stihla ešte zavolať:

„Som Nsambeho dcéra.“

Na druhé ráno sa mládenec vybral do dediny, predstúpil pred Nsambeho a hovorí:

„Prišiel som ťa požiadať, aby si mi dal tvoju dcéru za ženu. Videl som ju a veľmi sa mi zapáčila.“

Nsambe sa čudoval:

„Aká dcéra? Veď ja žiadnu dcéru nemám!“

„Včera som v lese pri skalnej jaskyni videl krásne dievča. Povedalo mi, že je Nsambeho dcéra,“ odvetil mládenec.

Nsambe ho vypočul a nakázal mu:

„Tak na zajtra sem zavolaj všetkých svojich príbuzných. I ja pozvem svojich a dohodneme sa. Ak je tak, ako vravíš, nech sa dievča stane tvojou ženou, ale ak si klamal, zle pochodíš!“

Mládenec prijal Nsambeho rozhodnutie a na druhý deň prišiel aj s príbuznými do dediny. Nsambe dal zavolať ženu a pred všetkými sa jej spýtal na dcéru. Žena priznala, že sa jej narodila dcéra, ale zo strachu pred Nsambem ju ukryla v jaskyni.

„No dobre, už sa stalo,“ povedal Nsambe. „Prived' ju domov.“

Žena sa pobrala do lesa a vrátila sa s najstaršou dcérou Obellou. Mládenec len pokrútil hlavou:

„Nie, to nie je ona. Prived' inú!“

Matka sa musela priznať, že sa jej narodila ešte jedna dcéra, a doviedla Mbui-Ekon. Mládenec zasa krútil hlavou:

„Nie, ani túto som nemyslel!“

Matka sa vybrala aj po tretiu dcéru Ši-Ekon. Doviedla ju do dediny, a mládenec, že ani to nie je tá pravá.

„Ani to nie je tá, ktorú som videl v lese pred jaskyňou. Musíš mať ešte jednu dcéru!“

Nedalo sa inak, matka sa vybrala i po najmladšiu. Prišla pred jaskyňu a volá na dcéru, aby šla s ňou. Meküküi však o tom nechcela ani počuť.

„Nejdem,“ vraví, „nemám po čo tam ísť.“

„Ale,“ vraví jej matka, „už len poď, do dediny prišiel akýsi mládenec a nasilu ťa chce za ženu.“

Meküküi jej hovorí:

„Dobre, ale ak ma naozaj má rád, nech naplní pletený košík náramkami z medeného drôtu s perlami, ale košík musí byť celkom nový, práve teraz upletený. Nech ho položí pred moje dvere. Ak budem s darom spokojná, prídem.“

Matka sa vrátila do dediny a odovzdala mládencovi dcérin odkaz.

„Urobím, ako si Meküküi želá,“ povedal a pobral sa nakúpiť náramky z medeného drôtu a perly, navršíl všetko na nový-novučičký upletený košík a zanesol do lesa pred jaskyňu. Zavolať na dievča a prosil ho, aby vyšlo von. Dievčina vyšla. Až teraz zažiarila jej krása, čo bola taká podobná striebřitému mesačnému svitu.

„Áno, pôjdem s tebou,“ súhlasila Meküküi, keď videla svadobné dary.

Keď vyšli do lesa, ležal pred nimi krížom cez cestu spadnutý strom.

„Potiaľto som s tebou išla, ale strom neprekročím, iba ak mi naplníš ešte jeden košík perlami a medenými náramkami,“ povedala dievčina.

„Pre teba urobím všetko,“ odvetil mládenec. A hneď sa aj pobral do dediny, nakúpil perál a medených náramkov, naplnil nimi ešte jeden košík a vrátil sa k dievčaťu. Dievčina sa daru zaradovala.

„Tak dobre, prekročím tento strom,“ povedala, keď uvidela nové dary a spolu pokračovali na ceste. Keď vošli do dediny, Meküküi zastala pred otcovským domom.

„Nevstúpim do domu,“ povedala, „kým mi neprinesieš ešte jeden košík plný perál a náramkov.“

„Keď žiadaš len to, vďaka ti urobím po vôli,“ odvetil mládenec a bežal po tretí košík perál a medených náramkov.

Teraz už Meküküi konečne súhlasila, že sa stane jeho ženou. A ani Nsambe nič nenamietal.

„Vítam ťa, zať môj! Keby nebolo teba, nikdy by som sa nebol dozvedel, že mám toľko dcér. Vezmi si Meküküi za ženu a odíďte do tvojej dediny. Ale dávaj na ňu veľký pozor! Drž ju len doma a nedaj jej robiť nič iné len pripravovať jedlo. Nikdy sa jej nesmie nikto dotknúť, ani nazvať ju krásnou ženou!“

Mládenec sľúbil, že sa bude správať tak, ako mu Nsambe nakázal, a odviedol si Meküküi do svojej dediny. Postavil mladej žene nový príbytok a žili si šťastne a spokojne.

Raz sa muž chystal na lov, aby mali čerstvé zásoby. Mal na pamäti Nsambeho napomenutie, a tak vraví svojej žene:

„Musím odísť na niekoľko dní na lov. Ale neboj sa! Bude tu s tebou moja sestra, aby sa ti nič zlé nestalo.“

Sestre nakázal, aby dala na Meküküi dobrý pozor, aby sa nik nedostal do jej blízkosti ani sa jej nedotkol, ani ju nenazval krásnou ženou.

Sestra mu všetko sľúbila a muž spokojne odišiel. Keď však sestra vošla k Meküküi a videla ju žiariť ako mesačný svit, neodolala, dotkla sa jej a zvolala:

„Aká si len krásna!“

No len čo to vyriekla, krásna Meküküi sa premenila na guenona, škaredú opicu s dlhánskym chvostom.

Vyliezla na najbližší strom, preskočila na druhý a skákala ďalej, až zmizla v húštine. Keď sa muž vrátil z lovu, spytuje sa sestry:

„Kde je moja žena?“

„Ach, brat môj,“ vraví sestra, „postihlo nás veľké nešťastie. Tvojej ženy už niet!“ Vyrozprávala, čo sa prihodilo, a nakoniec doložila:

„Meküküi istotne nebola človek, ale dáka škaredá opica, čo sa na človeka len premenila. Nuž, škoda ti za ňou smútiť!“

Na druhý deň sa užialený muž vybral k svokrovi a vyrozprával mu svoje nešťastie. Nsambe ho vypočul, a keď videl, že zať na tom nemá vinu, dal mu za ženu najstaršiu dcéru Obelle.

Muž sa vrátil domov s novou ženou, ale šťastie sa k nemu nevrátilo. Stále spomínal na svoju Meküküi a Obelle za ňu tiež stále plakala.

Obelle chodievala plieť čiernu podzemnicu. Plela a pritom nariekala za sestrou. Keď tu jedného dňa zrazu za ňou čosi zašuchoce. Obelle sa obzrie a vidí z húštiny vychádzať škaredú opicu guenon s dlhánskym chvostom.

Bola to Meküküi. Keď prišla bližšie, striasla zo seba zvieraciu kožu, premenila sa na človeka a bola ešte krajšia ako predtým. Objala sestru a vraví:

„Prečo ma oplakávaš, veď som neumrela!“

„Akože ťa nemám oplakávať? Tak šťastne sme si žili a teraz si sa premenila na škaredé zviera. To je, ako keby si umrela!“

„Tak už neplač! Prídem za tebou každý deň na pole a budem ti pomáhať. Len nesmieš nikomu povedať, že sem chodím. To by sme sa viac nevideli.“

Sestry pracovali spolu až do večera. a keď sa začalo stmievať, vzala Meküküi na seba zasa opičiu kožu a utiekla do lesa.

Keď to Obelle videla, pustila sa do veľkého plaču a s nárekom šla domov. Na druhý deň sa vybrala znovu na pole. Pustila sa do práce a sestra sa znovu objavila, premenila sa z opice na človeka a pomáhala jej. A tak to šlo po niekoľko dní. Darmo Obelle prosila sestru, aby sa s ňou vrátila do dediny. Meküküi vždy len schytila zvieraciu kožu a zmizla v húštine. Napokon si muž všimol, že Obelle sa akosi priskoro vracia z poľa a vždy prichádza uplakaná. Spýtal sa jej, čo to všetko znamená, a Obelle sa priznala, že jej na pole chodí pomáhať Meküküi.

„Počkaj,“ povedal muž, „zajtra pôjdem s tebou, a keď si Meküküi vyzlečie kožu, spálím ju na ohni, čo si rozkladáš proti dotieravým muchám. A Meküküi privedieme domov.“

Ako povedal, tak urobili. Na druhé ráno šli na pole obaja. Obelle sa pustila plieť pole. Muž sa skryl neďaleko miesta, kde sa Meküküi premieňala na človeka, a čakal. Meküküi prišla, ale nechcela si vyzliecť opičiu kožu.

„Zdá sa mi, že tu ešte niekto je,“ povedala a nepokojne pobiehala sem a tam.

„Kto
by tu bol?“

zapierala Obelle.

„Sama som tu, sestra.“

— „Verím ti, ale pamätaj
si, sestrička, ak ma tu niekto
zazrie v ľudskej podobe, už sa
nikdy neuvidíme a už spolu nepre-
hovoríme ani slovíčko,“ povedala
Meküküi a odložila opičiu kožu.

Len čo to jej muž zbadal, vyskočil
z úkrytu, schytil kožu a hodil ju na oheň.

Potom vzal Meküküi za ruku, pevne ju
objal a nepustil, kým koža nezhorela. Tak sa
Meküküi znova stala človekom. Bola krásna ako
ešte nikdy, ale zostala nemá. Dohovárala sa len
posunkami, slovo jej viac neprešlo cez ústa. Muž nad
tým veľmi smútil. Márne sa vypytoval čarodejníkov

v celom kraji, ako vrátiť žene reč. Nik mu nevedel poradiť.

Až napokon sa našiel jeden múdry čarodejník a poradil
mu takto:

„Prichystaj svojej žene jedlo zo zeleniny a nad hrniec zaves
veľkú stonožku. Keď ju žena uvidí, zľakne sa a spýta sa, kto to
urobil. Keď to povie, musíš ty aj všetci ostatní volať: ‚Už prevravela!
Už hovorí!‘ – a čary budú zlomené.“

Muž poslúchol čarodejníka a urobil, ako mu prikázal. Pozval
všetkých príbuzných a známych, navaril hrniec zeleniny a nad
hrniec uviazal veľkú stonožku. Potom pozval Meküküi k obedu.

Keď Meküküi vošla dnu, zbadala nad hrncom visieť odpornú
dlhánsku stonožku. Strašne sa zľakla a vykrikla:

„Kto to urobil?“

Všetci začali radostne volať:

„Už prevravela! Už hovorí!“

Od tej chvíle boli čary zlomené a Meküküi sa navrátila reč. A ani
nad láskou Meküküi a jej muža nemali moc nijaké čary.

ŽILI SI V ŠŤASTÍ A POKOJI.

DIEVČA Z ČAROVNÉHO STROMU IRANGARI

Binchi nebol pekný mládenec, najmä tvár mal mrzkú. Rád by sa bol oženil, ale práve pre tú jeho mrzkú tvár ho ani jedno dievča nechcelo. Raz, keď Binchi chodil po lese, zbadal strom irangari. Tak sa mu zapáčil, že bežal domov po sekeru, vrátil sa a strom zoťal.

Potom vetvy obsekal a pustil sa z neho čosi nožom vyrezávať. Robil to dlho a tak umne, až napokon zo stromu irangari vyrezal podobu

človeka – ženu. Keď bola podoba ženy hotová, Binchi vyhľadal plochú bielu mušľu chinguru, akú nosia len členovia náčelnického rodu, a položil ju žene na hlavu. Len čo to urobil, strom irangari ožil a drevená socha sa zmenila na krásnu dievčinu. Binchi ju odel do pestrých látok, naznašal všelijaké ozdoby, železné náramky, medené kruhy i prstene a železné perly a dievčinu nimi ozdobil. Keď už bola takto krásne pristrojená, Binchi sa jej prihovril:

„Tak, a teraz budeš mojou ženou, Rirangari. Neostaneme v tomto kraji, ale poberieme sa tam, kde vychádza slnko.“

Žena prikývla:

„Dobre, súhlasím, budem tvojou ženou, poďme ta, kde hovoríš.“

Vybrali sa teda na cestu. Idú, idú a stretnú slona. Slon zastal, pozerá na dievčinu a vraví:

„Ej, Binchi, máš ty ale peknú ženu!“

Binchi mu odpovedal:

„Hej, našiel som si naozaj peknú ženu!“

„Pod', Binchi,“ navrhuje mu slon, „budeme o ňu zápasit'. Kto z nás padne prvý, ten prehrá. Ak ja, slon, premôžem teba, Binchiho, bude tvoja žena patriť mne, bude moja!“

Čo mal Binchi robiť – pristal.

„Dobre,“ súhlasí, „ak ma premôžeš, bude moja žena patriť tebe a bude slonovou ženou.“

Pustili sa za pasy. Binchiho žena sa prizerala a spievala:

BINCHI, EJ, BINCHI! BINCHI, EJ, BINCHI!

NEPADNI, BINCHI!

JA SOM MOCNÝ DIVÝ STROM!

NEPADNI, BINCHI!

Ako žena spievala, slon sa zvalil na zem. Binchi skríkol:

„Vidíš, slon, premohol som ťa! Prvý si padol na zem!“

Slon uznal prehru a zahundral:

„Veru, kto by sa to bol nazdal, premohol si ma! Tak len si choď v pokoji aj so svojou ženou.“

Binchi s Rirangiri sa pobrali ďalej svojou cestou do krajiny, kde vychádza slnko. Ako tak idú, stretnú leva. Lev sa prihovori Binchimu a vraví:

„Ej, Binchi, ale si sa oženil s peknou ženou! Pod', budeme o ňu zápasit'. Ak ťa ja prvý zhodím, bude tvoja žena patriť mne!“

Čo mal Binchi robiť – pristal.

„Dobre teda, zápasme. Ak zvíťazíš, nech ti patrí moja žena; bude potom levovou ženou.“

Pustili sa do zápasu a Binchiho žena hneď zanôtila svoju pieseň:

BINCHI, EJ, BINCHI! BINCHI, EJ, BINCHI!

NEPADNI, BINCHI! UDRI HO PORIADNE!

JA SOM MOCNÝ DIVÝ STROM!

NEPADNI, BINCHI!

A naozaj, lev sa zvalil prvý. Nazlostený zareval:

„Ber sa preč aj so svojou ženou!“

Binchi vzal ženu a putovali ďalej. Idú, idú, cestou stretnú antilopu. Antilopa sa prihovori Binchimu:

„Počuj, Binchi, kde si vzal takú peknú ženu? Poďme o ňu zápasit'! Ak ty padneš skôr, bude tvoja žena patriť mne.“

Čo mal chudák Binchi robiť – súhlasil:

„Dobre, ak ty zvíťazíš, nech je moja žena ženou antilopy.“

Binchi sa vrhol na antilopu a jeho žena sa pustila do spevu:

BINCHI, EJ, BINCHI! BINCHI, EJ, BINCHI!
NEPADNI, BINCHI! PRILOŽ JEJ RIADNE!
JA SOM MOCNÝ DIVÝ STROM!
NEPADNI, BINCHI!

Len čo dospievala, antilopa padla na zem prvá. Vstala a zlostne zafučala:

„Strať sa aj so svojou ženou!“ a odbehla.

Binchi so ženou sa pobrali ďalej. Naveľa prišli do kraja, kde vychádza slnko, a natrafili práve na dedinu, kde býval náčelník. Pred dedinou vraví opatrný Binchi žene:

„Žena moja, ostaň tu, skry sa v týchto kríkoch. Obzriem sa najprv po nejakom nocľahu. Keď ho nájdem, prídem po teba.“

Muž odišiel do dediny. Žena sa skryla v kríkoch. Zakrátko tadiaľ išli náčelníkovi sluhovia a zbadali ju. Podišli k nej a spýtali sa, kto je.

„Ja som žena Binchiho,“ povedala im.

Sluhovia pozreli na ňu s úľubou a hovorili si:

„Ej, mal ten Binchi šťastie, takú krásnu ženu si našiel! Musíme to povedať náčelníkovi!“

Keď prišli k náčelníkovi, vravia mu:

„Pane, Binchi sa oženil s prekrásnou ženou. Sedí tam v kríkoch za dedinou.“

Náčelník im rozkázal:

„Chod'te rýchlo po ňu! Prived'te ju sem, ak je naozaj taká krásna, bude mojou ženou!“

Sluhovia odišli, vzali Binchiho ženu so sebou a doviedli ju k náčelníkovi. Veľmi sa mu zapáčila, a tak jej rovno povedal:

„Odteraz si náčelníkovou ženou!“ Ani nečakal, čo povie, a voviedol ju do svojho domu.

Binchi sa vrátil na miesto, kde ženu zanechal, ale tam už nebola. Preľakol sa a rozmýšľal:

„Kde len môže byť?“

Smutný sa vrátil do dediny a vypytoval sa ľudí, či nevideli jeho ženu. Ľudia mu povedali:

„Videli sme náčelníkových sluhov. Viedli krásnu cudziu dievčinu. Možno to bola tvoja žena.“

„Veru, bola to ona, lebo moja žena je veľmi pekná.“

Binchi sa pobral k náčelníkovmu domu, predstúpil pred náčelníka a vraví mu:

„Pane, ty si mi odviedol ženu.“

„Áno, Binchi, odviedol. Načo potrebuješ takú krásnu ženu, keď sám si taký škaredý?“ náčelník nato.

Užialený a rozhnevaný Binchi vraví náčelníkovi:

„Vráť mi moju ženu! Keď mi ju nevrátiš, budeš ľutovať!“

„Okwa! Čože mi ty môžeš urobiť, úbohý Binchi?“ odvetil náčelník posmešne.

Binchi vyšiel na dvor a zanôtil silným hlasom pieseň:

**RIRANGARI, EJ, RIRANGARI!
VRÁŤ MI MOJE VECI, RIRANGARI!
ODCHÁDZAM DO SVOJEJ DOMOVINY!
VRÁŤ MI, ČO SOM TI DAL.
ODCHÁDZAM DOMOV SÁM.**

A naozaj, Rirangari, žena vykresaná zo stromu irangari, poslala Binchimu po sluhovi všetky ozdoby, železné náramky, medené kruhy i prstene a železné perly, ktoré jej daroval, len mušľu chinguru mu nedala. Binchi znovu zanôtil pieseň a spieval silným hlasom:

**RIRANGARI, EJ, RIRANGARI!
VRÁŤ MI MOJU MUŠĽU, RIRANGARI!
ODCHÁDZAM DO SVOJEJ DOMOVINY!**

Žena sa zdráhala, nechcela mušľu vrátiť. Vtedy Binchi vošiel do domu, vytrhol jej mušľu z vlasov a vybehol von. V tej chvíli sa krásna žena premenila späť na strom irangari a strom rástol a rástol, až sa rozrástol po celom dome a všetkých, čo tam boli, privalil a zadusil.

Binchi sa vrátil domov a už nikdy sa nechcel oženiť.

